

ON SEEING THE FUTURE

Sponsored by Jake and Karen Abilevitz in memory of Jake's Beloved Parents, ז"ל & לאה בת אברהם ז"ל, and Karen's brother יהושע בן שמעון דב ז"ל

<ul style="list-style-type: none"> • Mishnah 9. He said unto them: go forth and observe which is the good way unto which a man should cleave?<ul style="list-style-type: none"> ▪ R. Eliezer said, a good eye; ▪ r. Joshua said, a good associate; ▪ r. Jose said, a good neighbour; ▪ r. Simeon said, one who looks [ahead to see] what [consequences] shall be brought forth [by his own actions]. ▪ r. Eleazar said, a good heart.<ul style="list-style-type: none"> ▪ Said he unto them: I prefer the words of Eleazar b. Arach to your words, for within the comprehensive character of his words, are your words [included]. • He [further] said unto them: go forth and observe which is the evil way from which a man should remove himself far?<ul style="list-style-type: none"> ○ r. Eliezer said, an evil eye; ○ r. Joshua said, an evil associate; ○ r. Jose said, an evil neighbour; ○ r. Simeon said, one who borrows and repays not - [it is all] one [whether] one borrows from man or one borrows from the all-present - as it is said: the wicked borrows and payeth not; but the righteous dealth graciously and giveth . ○ R. Eleazar said, an evil heart.<ul style="list-style-type: none"> ▪ Said he [r. Johanan] unto them: i prefer the words of eleazar b. Arach to your words, for within the comprehensive character of his words are your words [included].	<ul style="list-style-type: none"> • משנה ט - אמר להם צאו וראו איזוהי דרך ישרה שידבק בה האדם<ul style="list-style-type: none"> ○ רבי אליעזר אומר עין טובה ○ רבי יהושע אומר חבר טוב ○ רבי יוסי אומר שכן טוב ○ רבי שמעון אומר הרואה את הנולד ○ רבי אלעזר אומר לב טוב<ul style="list-style-type: none"> ▪ אמר להם רואה אני את דברי אלעזר בן ערך שבכלל דבריו דבריכם • אמר להם צאו וראו איזוהי דרך רעה שיתרחק ממנה האדם<ul style="list-style-type: none"> ○ רבי אליעזר אומר עין רעה ○ רבי יהושע אומר חבר רע ○ רבי יוסי אומר שכן רע ○ רבי שמעון אומר הלוא ואינו משלם אחד הלוא מן האדם כלוא מן המקום ברוך הוא שנאמר (תהלים ל"ז) לוא רשע ולא ישלם וצדיק חונן ונותן ○ רבי אלעזר אומר לב רע<ul style="list-style-type: none"> ▪ אמר להם רואה אני את דברי אלעזר בן ערך שבכלל דבריו דבריכם :
--	--

1) פירוש המשנה לרמב"ם מסכת אבות פרק ב

ואמרו כאן רואה את הנולד - אשר עניינו ללמוד ממה שעתה על מה שיתחדש - אין הוא בחוכמות, עד שיהיה מעלה שכלית, ויהיה פרושו הלימוד מן הגלוי על הנסתר, אלא ירצה בו כאן ההסתכלות בענייני האדם מעסקיו אשר בהם המשך מציאותו, שיסתכל בתוצאות ענייניו. ולמה שכנגד זה הביא משל אחד, והוא אמרו: הלוא ואינו משלם, לפי שהוא לא יוכל ללוות דבר אחר בעתיד, והיא פחיתות מידות.

2) פירוש רבינו יונה על אבות פרק ב

ר' שמעון אומר הרואה את הנולד - שנותן עיניו על כל דבר ורואה כל הדברים הנולדים קודם שיוולדו וכשוראה דבר שיש שכן בתחלתו וסופו מביא לידי הפסד מתרחק ממנו. ובזה לא יחטא לעולם. כי יחשוב שכן עבירה כנגד הפסדה. ועל כן ייש לאדם להדבק בדרך ההיא לחשב בתחלה מה יהיה בסוף. ולחשוב כל עניינו על ידי מחשבה זאת:

ר"ש אומר הלואה ואינו משלם - לא היה יכול לומר בכלל הפך כי הרואה את הנולד שיתרחק ממנה האדם שכל אחד מרוחק ממנה מאליה אבל יכול להדבק בה על ידי הפועל ולקח דבר אחר שיש לאדם להראות את הנולד. ומי שאינו רואה אינו מתרחק מדרך רעה כמו הלואה ואינו משלם שבשעת הלואה היה לו לחשוב ולראות אם יוכל לפרעו כשיגיע זמן הפרעון. ואם לא יכיר בשלו כי יהיה בידו יכולת לא ילוה עתה משום דוחק שיהיה לו וידחוק השעה גם אם הוא צריך להלוואה הרבה מאד. אחד לזה מן האדם כאלו לזה מן המקום ב"ה שמצינו הלואה בהקב"ה שנאמר [משלי י"ט י"ז] מלוה ה' חונן דל וגמלו ישלם לו ר"ל כאילו מלוה ה' אותו החונן לדל ושכר גדול יש לו. וזהו שנאמר כאן כאילו לזה מן המקום כלומר לבל תחשוב אחר שאין לי במה שאפרענו וכבר תבעני בב"ד ולא מצאו לי דבר למשכן יצאתי זכאי מה פשעי ומה חטאתי וכאילו לוית מן המקום ב"ה הדבר עליך ואם אתה פטור מדיני אדם אך לא מדיני שמים וכאשר לא תפטר בשביל בני האדם היה הדין בינך ובין השם. כי בהיות לך דין הלואה עם בני אדם אינך פטור אע"פ שבני אדם פטורין מה טעם שנאמר [תהלים ל"ז כ"א] לזה רשע ולא ישלם וצדיק חונן ונותן. כלומר כיון שלוה ואינו משלם רשע הוא. ואע"פ שאין לו כי מתחלה היה לו לעיין במה יפרעהו. אבל הצדיק חונן ונותן מה שיש לו ליתן ולפרוע בהן נותנו כי על כל פנים הוא נזהר מתחלה במה יוכל לפרוע ואע"פ שלאדם הפורע חובו אין מחזיקין טובה לו. אך הצדיק שהוא בדרך ארץ חן בשפתותיו ואף כשמחזיר ממונם לבני אדם מחזיקין לו טובה ונעשין אוהביו על ידי הממון שלהם

3) בית הבחירה (מאירי) מסכת אבות פרק ב

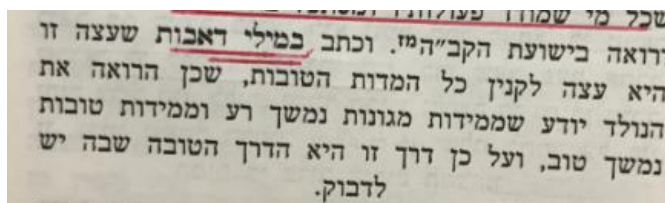
ואמר ר"ש הרואה את הנולד כמאמר החכם שאמר חברו של אדם שכלו ופעל השכל במדותיו והנהגותיו הוא שיהא רואה את הנולד בכל דבר שיעשנו וטרם עשית הפעולה יתבונן התכלית הראוי לצאת ממנה וכל אשר יעשה כן לא יחטא וישלמו ענייניו והנהגותיו על צד [ה]ראוי ושלם

וכבר ביארנו בקצת חבורנו כי דרכי העצה ד' מינים

1. הא' ההשתדלות שלא יהא צריך לעצה
2. ב' העצה קודם עשות הדבר
3. הג' העצה עם הדבר
4. והד' העצה אחר הדבר

כמו שתאמר דרך משל בענין הנהגת הבריאות ודרך הרפואה שהטוב שבעצות והחשובה והקודמת בזמן ובמעלה הוא שיתנהג בפת בג וביין משתיו אשר לא יתגאל בהם בכמות או באיכות וינהיג עצמו במאכלים קלים דקים וטובים ובשיעור בינוני ובזמן ראוי ואז יהא בטוח מן החולאים ולא יצטרך לעצה והב' שאם נכשל בזה צריך ליטול לעצמו עצה במיני הנקוי והרקות בזמנים ידועים טרם יתיצבו החולאים לבא [והג'] ישתדל בענייני רפואתם בטרם ישתקע החולי ואז תבא רפואתו בנקל והד' שאם התרשל והניח חוליו להשתקע צריך לעצה עכ"פ ולהנצל מהם במיני רפואות החזקות והמסוכנות וכן בכל ענין וענין כמ"ש בזו למטה בפ"ג משנה טו"ב וענין הרואה את הנולד הוא שישתדל בכל ענייניו בכלל עד שלא יצטרך לעצה והוא שבח מופלג לכל ענין וענין בכלל

4) מילי דאבות

5) פרקי משה על אבות פרק ב

וכן רבי שמעון, במה שאמר הרואה את הנולד, להיות דעתו שהיראת חטא הוא חלק השלמות הנבחר, אמר שלשלמות היראת חטא צריך שהאדם יקבץ הזמן, ההווה עם העתיד תמיד, ובזה לא יהיה נכשל בעון כלל, ולא אמר הרואה מה שיוולד, רק הרואה את הנולד, לרמוז שאין ראוי שישער הדבר שיבא כפי היותו עתיד, רק כאלו כבר נולד, כי יש הפרש רב בין שתי ההשערות, כי בהיותו משער שכבר בא, תהיה ההזהרה מהכשולין בא בפועל, והוא דקדוק אמתי ונכון

6) תוספות יום טוב מסכת אבות פרק ב

אבל עיקר כוונת הרואה את הנולד הוא מה שמפרש צופה ומביט במה שעתידי להיות וזה בכל ענייניו ועסקיו ובמדרש שמואל כתב בשם הר"י לירמא שעם היות שהרואה את הנולד היא דרך טובה. הבלתי רואה בנולד אינה היא רעה לפי שמצינו אנשים הרבה שעם היות שאינם רואים את הנולד הם הולכים בדרך ישרה או האנשים שמקיימים התורה לשם שמים לא לתקות שום שכר. ולא מפחד שום עונש. אלא לשמה שזאת היא העבודה היותר שלימה שבעבודות ולכן לא א"ר שמעון שדרך הרעה היא מי שאינו רואה את הנולד. ע"כ